

Pihtiputaan kunta
Tarkastuslautakunta

Asianumero
Tarkastusltk
Kunnanvalt

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2025

Pihtiputaan kunnanvaltuustolle

Kuva: Martti Junikka, Näkymä Kolimalta

Tarkastuslautakunta 21.5.2026

SISÄLLYS

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	3
2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA JA TILINTARKASTUS	4
2.1. LAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA	5
3. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	7
4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	9
4.1. STRATEGISET TAVOITTEET	9
4.2. YLEISTÄ TALOUDESTA	11
4.3. INVESTOINNIT	14
4.4. SIVISTYSTOIMI	15
4.5. TEKNINEN TOIMI	18
4.6. YMPÄRISTÖTOIMI	19
5. HENKILÖSTÖ	20
6. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA OMISTAJAOHJAUS	22
7. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE	24
8. ALLEKIRJOITUKSET	25

Kuva: Pihtiputaan tarkastuslautakunnan jäsenet. Vasemmalta Irmeli Kuronen, Erkki Kananen (vpj.), Aleksi Rauhala, Eeva Toikkanen, Sirpa Rautiainen ja Pentti Räisänen (pj.)

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Valtuuston tahtotilaa ja kunnan tavoitteita kuvaa kuntastrategia. Vuonna 2025 kunnan toiminnassa näkyivät vielä valtuustokauden 2021–2025 painopistealueet Uudistuva Pihtipudas, Yrittäjien Pihtipudas ja Kestävän kehityksen Pihtipudas. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata näiden tavoitteiden toteutumista, niiden saavuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä ja laatia arviointikertomus, josta käy ilmi, onko tavoitteissa onnistuttu.

Käsitykseni mukaan kunnassa on vuonna 2025 jatkettu työtä strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Elinvoimatyössä yhteistyö ja yhteydenpito yrityksiin on ollut aktiivista, Arvolan teollisuusalueen infrastruktuuria on rakennettu, VT4 Matkailuympäristön kehittämishanke on valmistunut ja uusia yritys- sekä kehittämishankkeita on edistetty. Elinvoiman kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, jonka tulokset näkyvät viiveellä eikä pikavoittoja napsahtelee kovinkaan usein.

Vuotta 2025 leimasi myös hyvinvointialueen palveluverkkopäätös, jonka seurauksena Pihtiputaan terveystalouden tulevaisuuteen kohdistui merkittäviä heikennyksiä. Kunnan omaa edunvalvontaa hyvinvointialueen suuntaan ei voida pitää onnistuneena eikä millään muotoa riittävänä. Tarkastuslautakunta pitää kehitystä erittäin huolestuttavana kuntalaisten palvelujen saavutettavuuden ja alueen elinvoiman kehittämisen näkökulmasta.

Sivistystoimessa vuosi oli monelta osin myönteinen. Lukion opiskelijamäärä kasvoi 95 opiskelijaan, joista 27 oli ulkopaikkakuntalaisia, ja samalla valmisteltiin uuden kyberturvallisuuslinjan käynnistämistä. Myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä on kehitetty, mistä osoituksena kunnan HYTE-kertoimen paraneminen. Vaikka kouluterveyskyselyn tuloksissakin on nähtävissä positiivista kehitystä, pihtiputaalaisten nuorten henkisen jaksamisen tunnusluvut ovat viimeisimmänkin mittauksen valossa maakunnan heikoimmat. Siksi nuorisotyön onnistumista syytä jatkossakin kehittää niin resurssien riittävyyden kuin toimintatapojen tehostamisen kautta.

Kunnan tilikausi päättyi -126 982,09 euron alijäämään. Tulos on kuitenkin lähes miljoona euroa muutettua talousarviota parempi, mikä kertoo siitä, että talouden sopeuttamistoimia on kyetty toteuttamaan. Samalla on kuitenkin todettava, että vuosikate ei riittänyt poistoihin, lainamäärä kasvoi ja työttömyys pysyi korkeana. Kunnan taloudenhoidossa on onnistuttu monessa, mutta talouden näkymä on aiempaa kireämpi.

Omasta puolestani kiitän tarkastuslautakunnan jäseniä rakentavasta yhteistyöstä sekä tilintarkastaja Jukka Vuoriota asiantuntevasta tuesta. Kiitän myös kunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä siitä tiedosta ja yhteistyöstä, jota arviointityössä on saatu. Arviointikertomuksen perusteella Pihtiputaalla on tehty paljon oikeita asioita.

Kunnan elinvoiman, palvelujen ja talouden turvaaminen edellyttää tavoitteellista ja näkemyksellistä johtamista kaikilla kunnan toiminnan tasoilla ja erityisesti johtoryhmätyöskentelyn suuntaamista kaikkien hallinnonalojen keskeiseen saumattomaan yhteistyöhön kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Pentti Räisänen
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA JA TILINTARKASTUS

Kuntalaki velvoittaa tarkastuslautakunnan objektiiviseen ja puolueettomaan toimintaan.

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten (121 §).

Tarkastuslautakunnan toimikautena on valtuuston toimikautta vastaavien vuosien tarkastuksen vaatima aika eikä valtuuston toimikausi.

Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT tilintarkastaja. Tilintarkastaja toimii tehtävässään virkavastuulla (122 §).

Tarkastuslautakunnan jäsenet

Tarkastuslautakunnan jäsenten määrä on valtuuston harkinnassa. Varsinaisille jäsenille valitaan myös varajäsenet. Jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 2025–2029

Varsinainen jäsen

Pentti Räisänen, puheenjohtaja
Erkki Kananen, varapuheenjohtaja
Irmeli Kuronen
Aleksi Rauhala
Sirpa Rautiainen
Eeva Toikkanen

Henkilökohtainen varajäsen

Kari Kujansuu
Markku Pärnänen
Pentti Hytönen
Laura Puurula
Kaisu Rasi
Marjo Tiainen

Valtuusto on valinnut kuntalain 122 §:n mukaiseksi tilintarkastusyhteisöksi Talvea Oy:n, joka on nimennyt vastaavaksi tilintarkastajaksi JHT, HT Jukka Vuorion. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut vastuunalainen tilintarkastaja Jukka Vuorio.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2025 aikana hoitanut tehtäviään arviointisuunnitelmansa mukaisesti ja kokoontunut tilikauden 2025 arviointitehtävänsä varten yhdeksän kertaa.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueena vuonna 2025 on ollut sivistystoimi sekä kunnan elinvoiman ja talouden kehitys.

2.1. LAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan toimenkuvaan kuuluu asioiden seuranta, tarkastus ja huomioiden tekeminen sekä ajankohtaisten asioiden esiin tuominen.

Tarkastuslautakunnan tehtävät on säädetty kuntalain 121 §:ssä, jonka mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on

1. valmistella valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
2. arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Kuntalain 84 § mukaan kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta.

Sidonnaisuusilmoituksen ovat antaneet kaikki, joiden se lain mukaan on pitänyt antaa. Puutteellisiin ilmoituksiin on pyritty saamaan täydennyksiä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta (121 §).

Kuntalain 109 §:n mukaan tarkastuslautakunnan arviointikertomus sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset on julkaistava kunnan tietoverkossa. Pihtiputaalla kuntalain määräämät tiedot ovat kunnan kotisivuilla.

Tarkastuslautakunnalla ja tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien sääntöjen estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisena arviointitehtävän hoitamiseksi (124 §).

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tilikauden 2025 osalta tarkastuslautakunnan kokouksissa on käynyt kuultavina

- Kunnanjohtaja Ari Kinnunen
- Talous- ja henkilöstöjohtaja Ari-Jukka Käsmä
- Kunnanhallituksen puheenjohtaja Miia Hiironen
- Teknisen toimen toimialajohtaja Taito Takkinen
- Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Jutta Hartojoki
- Hyvinvointikoordinaattori Elsi Paananen
- Elinvoimapäällikkö Nina Välimäki
- Kiinteistö Oy Pihtiputaan Vuokra-Asuntojen hallituksen pj. Asko Leppänen
- Kiinteistö Oy Pihtiputaan Vuokra-Asuntojen toimitusjohtaja Timo Kemppainen
- Pihtiputaan Lämpö ja Vesi Oy:n toimitusjohtaja Risto-Matti Liimatainen
- Pihtiputaan lukion rehtori Markku Piippo
- Työllisyyspalvelupäällikkö Merja Sihvonen

3. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMI- NEN

Kunnilla on kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan velvollisuus edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla ja myös kuntastrategiassa tulee huomioida kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 §:ssä kunnille on säädetty ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan ja vastuu seurata asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin.

Pihtiputaan kuntastrategian mukaisesti kunnan tavoitteena on edistää hyvinvointia ja terveyttä kunnan palveluiden puitteissa. Tätä työtä ohjaavat hyvinvointisuunnitelma ja valtuustolle annettava hyvinvointikertomus. Vuonna 2025 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta kehitettiin suunnitelmallisesti yhdessä hyvinvointialueen kanssa, hyvinvointikertomus vuosilta 2021–2025 esiteltiin valtuustolle ja uuden valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman laatiminen käynnistettiin loppuvuodesta.

Tilinpäätöksen mukaan nuorten syrjäytyminen, pahoinvointi ja alhainen koulutustaso ovat edelleen koko kuntaa koskevia haasteita. Hyvinvointialueen palveluverkkopäätös heikensi lisäksi palvelujen saavutettavuuden näkymiä, mikä korostaa kunnan oman ennaltaehkäisevän työn merkitystä.

Toisaalta hyvinvointityössä on saavutettu myös myönteisiä tuloksia. Kunnan HYTE-kerroin parani vuodesta 2024 vuoteen 2025, mikä kertoo siitä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä on viety aiempaa systemaattisemmin eteenpäin. Säännöllistä järjestöyhteistyötä on kehitetty ja hyvinvointialueen kanssa on käyty suunnitellut HYTE-neuvottelut.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Huolta herättävät vuoden 2025 kouluterveyskyselyn tulokset. Vaikka hienoista parannustakin on luettavissa verrattuna aikaisempiin vuoden 2023 tuloksiin, peruskoulun 8.–9. luokkalaisten henkinen hyvinvointi on maakunnan heikoimpia. Erityisesti tytöt kokevat henkisen jaksamisensa huonoiksi poikia yleisemmin. Näillä ja aikaisemmilla kouluterveyskyselyn tuloksilla on yhteys pihtiputaalaisten nuorten verraten alhaiseen koulutustasoon ja korkeaan nuorisotyöttömyyteen. Viimeisimmän tilaston mukaan 18–24-vuotiaista nuorista työttömänä on liki 17 %.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että nuorten hyvinvoinnin, syrjäytymisen ehkäisyn ja koulutustason parantamiseen panostetaan edelleen poikkihallinnollisesti. Erityisesti nuorisotyön, sivistystoimen, työllisyyspalveluiden sekä elinvoimayksikön yhteistyötä tulee vahvistaa ja uusia vaikuttavia toimintamalleja ottaa käyttöön. Nuorisotoimen ja elinvoimayksikön yhteistyön kautta voisi löytyä uusia mahdollisuuksia nuorten työllistymiseen yrityksissä.

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että kunnan HYTE-kerroin on parantunut. Lautakunta esittää, että kunnassa pidetään edelleen huolta hyvinvointi- ja terveystiedon ajantasaisuudesta sekä siitä, että sitä hyödynnetään aidosti päätöksenteossa ja palvelujen kehittämisessä.

Kuva: Martti Junikka, Pihtiputaan taajama

4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

4.1. STRATEGISET TAVOITTEET

Pihtiputaan kunnan strategia

Pihtiputaalainen yhteistyö ja yhteisöllisyys on tuntuvaa, syvää, aitoa.

TEKEMISEN MEININKI

on sitä, että tuloksien eteen tehdään töitä.

Mennään rohkeasti eteenpäin, kuten mummo lumessa.

Ollaan askel tai kaksi edellä aikaamme.

TEEMME ASIAT HELPOIKSI

tarkoittaa selkeää viestintää sekä joustavia ja nopeita prosesseja.

PILKETTÄ SILMÄKULMASSA

Meillä on eväät kohtaamisiin ja välittämiseen sekä positiiviseen ja poikkeavaan viestintään.

Meillä on myös hyvä työyhteisö, jossa saa iloita ja on tilaa huumorille.

Strategian toteuttamisesta vastaa koko kuntakonsernin päättäjät ja henkilöstö kunnanjohtajan johdolla.

Kunnan missio eli kunnan tehtävä: Yhdessä tekemistä, hyvinvointia ja elinvoimaa - keihäänkärkenä kestävä kehitys

Visio (eli mitä haluamme olla tulevaisuudessa)

Koti ja sydän Pihtiputtaalla - elämän ainekset kohillaan

PAINOPISTEALUEET VALTUUSTOKAUDELLE 2021-2025

UUDISTUVA PIHTIPUDAS

Edistämme hyvinvointia, kasvatusta ja sivistystä sekä luomme uutta elinvoimaa.

1. Luomme uuden organisaatio- ja toimintamallin ja otamme huomioon muuttuvan toimintaympäristön kunnan toiminnassa ja taloudessa
2. Vahvistamme viestintää ja parannamme pihtiputtaalaista tunnettavuutta ja identiteettiä
3. hyödynnämme kasvatus- ja koulutuspalveluita sekä tapahtumia vetovoimatekijöinä.

4. edistämme hyvinvointia ja terveyttä sekä vaikutamme hyvinvointialueen palveluihin saavutettavuuteen
5. korostamme yhteisöllisyyttä ja pidämme hyvää huolta henkilöstöstä

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Elinvoimatavoitteen saavuttaminen jatkuu edelleen haasteellisena. Kielteisenä asiana lautakunta toteaa, että kunnan työttömyysaste oli vuoden 2025 lopussa 14,6 prosenttia. Väestön määrä väheni edelleen, vaikka vähenemä oli vain 15 asukasta ja Pihtipudas saavutti samanlaisesti niukkaa maan sisäistä muuttovoittoa.

Tarkastuslautakunta korostaa edelleen, että kunnan veto- ja pitovoiman edistämistä tulee tarvittavaa ja etsiä luovasti uusia toimintatapoja. Positiivisina toimina lautakunta pitää elinvoimayksikön aktiivista yritysyritysteistyötä, Arvolan teollisuusalueen kehittämistä, VT4 Matkailuympäristön kehittämishankkeen valmistumista sekä uusia kehittämishankkeita. Näiden rinnalla kunnan tulee kuitenkin edelleen vahvistaa vaikuttavaa markkinointia, yritysmyönteistä toimintaympäristöä ja aktiivista yhteydenpitoa yrittäjiin.

Kunnan elinvoiman, palvelujen ja talouden turvaaminen edellyttää tavoitteellista ja näkemyksellistä johtamista kaikilla kunnan toiminnan tasoilla ja erityisesti johtoryhmätyöskentelyn suuntaamista kaikkien hallinnonalojen keskeiseen saumattomaan yhteistyöhön kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lautakunta korostaa myös henkilöstöjohtamisen ja koko organisaation yhteisen johtamiskulttuurin kehittämistä. Muuttuvassa toimintaympäristössä johtamisen laatu, yhteistyö toimialojen välillä ja henkilöstön sitoutuminen korostuvat entisestään.

Kuva: Hilkka Räisänen, ”Kun saavut Pihtiputaalle”

4.2. YLEISTÄ TALOUDESTA

Toimintakate on -11,856 miljoonaa euroa, mikä on 0,7 miljoonaa euroa heikompi kuin edellisenä vuonna mutta toteutui 0,9 miljoonaa euroa talousarviota paremmin.

Toimintakuluista on katettu 26,77 % toimintatuloilla. Tunnusluku on heikompi kuin edellisenä vuotena, jolloin se oli 29,52 %.

Vuosikate on 1,7 miljoonaa euroa, mikä on 0,4 miljoonaa euroa heikompi kuin edellisenä vuotena mutta 0,9 miljoonaa euroa parempi kuin talousarviossa. Vuosikate on 89,26 % poistoista. Kunnan tulorahoituksen katsotaan olevan riittävän, jos tunnusluvun arvo on 100 %.

Vuosikate on asukasta kohden 454 euroa.

Poistot ovat asukasta kohden 509 euroa.

Tilikauden tulos on -200 828,67 euroa. Tulos on 0,5 miljoonaa euroa heikompi kuin edellisenä vuotena, mutta 0,9 miljoonaa euroa parempi kuin talousarviossa.

Tilikauden alijäämä on -126 982,09 euroa. Muutetun talousarvion mukaisesti tilivuodelta olisi pitänyt kertyä alijäämää -1 094 561,00 euroa.

Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana voidaan tarkastella rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Investointien tulorahoitustunnusluku ilmaisee, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku on 78,19 %. Tunnusluku on heikentynyt edellisestä vuodesta, jolloin se oli 156,68 %.

Lainahoitokate ilmaisee kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainahoitokate on 0,76. Kun lainanhoitokate on alle 1, joudutaan lainojen hoitamiseksi ottamaan lisää lainaa. Tunnusluku on heikentynyt edellisestä vuodesta, jolloin se oli 0,84.

Kassan riittävyys vuoden lopussa on ollut 139 päivää, kun se edellisenä vuotena oli 128 päivää

Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Omavaraisuusaste on 49,80 %. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä. Tunnusluku on hie-
man heikompi kuin edellisenä vuotena, jolloin se oli 51,86 %.

Rahoitusvarallisuus on asukasta kohti -2 728 euroa. Tunnusluku on heikentynyt edellisestä vuodesta, jolloin se oli -2 589 euroa. Tunnusluku osoittaa likvidien varojen riittävyyden vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Suhteellinen velkaantuneisuus on 118,3 %. Tunnusluku on heikentynyt edellisestä vuodesta, jolloin se oli 108,3 %. Tunnusluku ilmaisee, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Lainakanta on vuoden 2025 lopussa 18,6 miljoonaa euroa. Lainaa on asukasta kohti 5 074 euroa, edellisenä vuotena vastaava määrä oli 4 524 euroa. Lainakanta on kasvanut 1,7 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksessä on myös arvioitava tilikauden tuloksen kehitystä. Kunnanhallituksen tulee tehdä toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.

Toimintavuoden tilikauden tulos on -200 828,67 euroa, mikä on 0,9 miljoonaa euroa talousarviossa ennakoitua parempi.

Poistoeron muutos 73 846,58 euroa jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostuu -126 982,09 euroa.

Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä on, että kirjataan poistoeroa 73 846,58 euroa, jonka jälkeen alijäämäksi muodostuu -126 982,09 euroa, joka siirretään yli/alijäämä tilille.

Tilikauden 2025 jälkeen Pihtiputaan kunnalla on taseessa ylijäämää 8 430 527,42 euroa ja vastaavasti kunnan konsernitaseen ylijäämä on 31.12.2025 ollut yhteensä 10 457 570,31 euroa

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tilikauden alijäämä jäi huomattavasti talousarviossa ennakoitua pienemmäksi. Toteutunut alijäämä oli -0,127 miljoonaa euroa, mikä on noin 0,968 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi. Merkittävimmät positiiviset talousarviopoikkeamat syntyivät sivistystoimissa ja teknisessä toimessa.

Tarkastuslautakunta korostaa Kuntaliiton ohjeistuksen mukaisesti talousarvion täydellisyysperiaatetta, jonka mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois.

Tarkastuslautakunta on perehtynyt lautakuntien toimialojen eri tehtäväkokonaisuuksien talousarvioihin ja niiden toteutumisiin. Tarkastuslautakunta toteaa, että mitään yksittäistä alitai ylibudjetointia ei ilmennyt ja talousarviopoikkeamat, lähinnä positiiviset poikkeamat, koostuivat yksittäisistä tulo- tai menokokonaisuuksista.

Pihtiputaan kunnan hallintosäännössä määrätään, että talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana.

Tarkastuslautakunta painottaa, että myös tiedossa olevat positiiviset talousarviomuutokset ja poikkeamat on vietävä valtuuston päätettäväksi talousarviovuoden aikana, jos sitovuustaso on sitova valtuustoon nähden. Lisäksi lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että vuosikate ei kattanut poistoja ja lainakanta kasvoi vuoden aikana.

Kuva: Pentti Räisänen, Ilosjoen kalasatama

4.3. INVESTOINNIT

Investoinneissa valtuustoa sitovia erillisiä hankkeita ovat investoinnit, joiden kustannusarvio ylittää valtuuston hyväksymän hankerajan. Tämä tarkoittaa hankkeen kokonaiskustannuksia myös silloin, kun hanke ajoittuu usealle vuodelle.

Investointien muutettu nettotalousarvio oli 2 222 200 euroa. Investointien nettototeuma oli 2 137 468 euroa eli 84 732 euroa alle suunnitellun (noin 3,8 prosenttia alle talousarvion). Investointien tulorahoitusprosentti oli 78,19, mikä on selvästi edellisvuotta heikompi.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Investoinneista toteutui valtaosa.

Tulorahoituksen heikkeneminen ja velan kasvu korostavat investointien huolellisen priorisoinnin merkitystä.

Kuva: Martti Junikka, Niemenharjun matkailukeskus, taustalla Rupon teollisuusalue

4.4. SIVISTYSTOIMI

Sivistystoimi vastaa varhaiskasvatuksen, esi- perusopetuksen, lukiokoulutuksen, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalveluiden, vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen sekä kirjasto- toiminnan järjestämisestä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudesta sekä koututtamisesta.

Sivistystoimi on henkilöstömäärältään, että kustannuksiltaan kunnan suurin toimiala. Sivistystoimen palvelut muodostavat keskeisen osan uuden ns. sivistyskunnan identiteettiä ja kuntalaisille näkyviä palveluja ja ovat keskeinen osa kunnan pehmeitä elinvoimatekijöitä.

Pihtiputaan sivistys- ja hyvinvointilautakunta toimii 1.1.2024 alkaen sivistystoimen monijäsenisenä toimielimenä ja vastaa toimialan kehittämisestä, organisoinnista ja arvioinnista.

Sivistystoimen painopistealueet vuodelle 2025

Kuva: Pentti Räisänen, Pihtiputaan peltiset hyötyeläimet.

Sivistystoimen tavoitteet talousarviovuodelle 2025 on laadittu Pihtiputaan kunnan kuntastrategian pohjalta.

Kuntastrategian painopiste	Toiminnan tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Mittarit / Toteuma
Edistämme hyvinvointia, kasvatusta ja sivistystä ja luomme uutta elinvoimaa.	Hyte-kertoimen nostaminen sivistystoimen indikaattorien osalta	Tea-viisarin indikaattorien huomioiminen toiminnassa ja tavoitteissa	Jatkuva	Kunnan hyte-kerroin paranee/ Toteutunut 2024 14,48 e/as. 54.837 e 2025 17,35 e/as. 64.865 e
	Uuden lautakunnan perehdyttäminen	Sivistystoimen palveluihin ja lautakuntatyöhön perehdyttäminen	Syksy 2025	Toteutunut 100 %/ Toteutui
	Avoin ja hyvä hallinto	Viranhaltijapäätösten yhdenmukaisuus, hallintosäännön jalkauttaminen	Jatkuva	Toteutunut 100 %/ Toteutunut
	Paikallisten koulutusmahdollisuuksien kehittäminen	Yhteistyö Savonian, Jyväskylän kesäyliopiston ja avoimen yliopiston kanssa	Jatkuva	Toteutuneet koulutukset/ Toteutunut osin kesäyliopiston kesäkurssien suunnittelu ei toteutunut
	Oppisopimustuen hyödyntäminen	Tiedotus yrittäjille yhteistyössä elinkeinotiimin kanssa	Jatkuva	Oppisopimustukea saavien yrittäjien määrä 4
Korostamme yhteisöllisyyttä ja pidämme hyvää huolta henkilöstöstä	Henkilöstön hyvinvointi	Kehityskeskustelut, tyhy-päivät	Vuosittain	Toteutuminen 100 %/ Toteutunut
	Henkilöstön omaehtoinen lisäkoulutus	Mahdollistetaan kouluttautuminen työn ohessa	Jatkuva	Koulutus-suunnitelman toteutuminen/ Toteutunut
Vahvistamme viestintää	Sisäinen viestintä	Säännölliset esimiespalaverit	Kuukausittain	Toteutuminen 100 %/ Toteutunut
	Lautakunnan ja viranhaltijoiden välinen yhteistyö	Lautakunnan iltakoulut	2 krt vuodessa	Toteutuminen 100 %/ Toteutunut
Hyödynnämme kasvatus- ja koulutuspalveluita vetovoimatekijöinä	Pätevä henkilökunta	Rekrytointiprosessien yhdenmukaistaminen Työnantajakuvan kehittäminen	Jatkuva	Rekrytointien onnistuminen/ Toteutunut osin , rekrytointiprosessien yhdenmukaistaminen toimialoilla ei toteutunut
Otamme huomioon muuttuvan toimintaympäristön kunnan taloudessa.	Aktiivinen hanketyö	Seurataan hankemahdollisuuksia aktiivisesti	Jatkuva	Toteutuneet hankkeet/ Toteutunut osin , avustumahdollisuuksia aiempia vuosia vähemmän

Lukion oppilasmäärän kehitys

15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25	25-26
107	114	110	107	99	118	87	86	78	86	95

Sivistystoimialan taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2025

Sivistystoimen toimialan alkuperäinen talousarvio (toimintakate) oli -10 227 223 euroa. Tilikauden aikana toimintatuottoihin tehtiin 161 000 euron lisäys, jolloin muutettu toimintakate oli -10 066 223 euroa. Sivistystoimen toimintakate toteutui -408 835 euroa suunniteltua parempana toteutuman ollessa -9 657 389 euroa (noin 4,1 % alle talousarvion).

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että sivistystoimen toteutuneet kustannukset alittivat talousarvion merkittävästi myös vuonna 2025. Toimintakate toteutui noin 0,409 miljoonaa euroa talousarviota parempana.

Tarkastuslautakunta havainnoi myönteisenä asiana, että Pihtiputaan lukion opiskelijamäärä kasvoi 95 opiskelijaan ja lukion vetovoimaa vahvistettiin edelleen muun muassa uuden kyberturvallisuuslinjan valmistelulla. Lautakunta pitää kuitenkin edelleen tärkeänä, että kunnan oman perusopetuksen päättävien oppilaiden hakeutumista lukioon seurataan ja lukion vetovoimaa kehitetään pitkäjänteisesti.

Opetustoimi on onnistunut pääosin hyvin rekrytoinneissaan. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että laadukkaan opetuksen ja monipuolisen lukiotarjonnan taso säilyy myös jatkossa ja että rekrytointiprosesseja yhtenäistetään edelleen.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja henkisen jaksamisen edistämiseen tehtävää työtä jatketaan määrätietoisesti.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan sivistystoimen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet olennaisilta osin.

Kuva: Martti Junikka, Pihtiputaan Koulukeskus

4.5. TEKNINEN TOIMI

Toimialan keskeiset tavoitteet vuodelle 2025

Teknisen toimiala tuotti tukipalveluja niin kuntalaisille kuin muille kunnan toimialoille. Osa toimialan tehtävistä on lakisääteisiä. Toimiala tuotti kasvun edellytyksiä ja vetovoimaa paikkakunnalle. Toimiala tuotti kuntalaisille, yrityksille ja työntekijöille terveellistä, turvallista, laadukasta ja viihtyisää toiminta- ja elinympäristöä.

Tekninen toimi täytti palvelulupauksensa:

Hoidamme rakennuksia, pihoja, katuja ja alueita kuin omiamme.

Pidämme vatsat täynnä ja tilat puhtaana. Luomme kaavoituksella sekä alueiden käytön suunnittelulla ja investoinneilla edellytyksiä alueen myönteiselle kehitykselle ja elinvoimalle.

Käyttötalouden hallinta ja tavoitteet saavutettiin hyvin. Vuoden aikana kustannukset nousivat maltillisesti ja inflaatio vuonna 2025 oli 0,3 prosenttia.

Hyvinvointialueen tilajärjestelyihin ja vuokrasopimukseen tehtiin muutoksia, joilla ei ollut vielä merkittävää vaikutusta vuoden 2025 vuokratuottoihin. Vuoden 2026 osalta muutosten vaikutukset ovat olennaisemmat.

Teknisen toimialan muutettu toimintakate oli +225 293 euroa. Teknisen toimialan toimintakate toteutui 385 000 euroa suunniteltua paremmin ollen +610 293 euroa. Tilikauden alijäämä poistot huomioiden oli -1 117 917 euroa eli noin 343 056 euroa talousarviota parempi.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta korostaa talousarvion täydellisyysperiaatetta, jonka mukaan talousarvioon on otettava toimialan menot ja tulot kokonaisuudessaan mahdollisimman realistisella tavalla. On tärkeää, että kunnan toiminnassa vältetään niin ali- kuin ylibudjetoinnin haitoilta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että teknisen toimen toimintamallia, digitalisaatiota ja palvelutasosuunnittelua on kehitetty määrätietoisesti. Tätä työtä on syytä jatkaa edelleen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tekninen toimi saavutti toiminnalliset tavoitteensa olennaisilta osin.

4.6. YMPÄRISTÖTOIMI

Ympäristöpalvelut tuotti vuonna 2025 ympäristöterveydenhuollon palvelut kahdeksalle kunnalle (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi, Saarijärvi ja Karstula), rakennusvalvonnan palvelut seitsemälle kunnalle (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Karstula) sekä ympäristönsuojelun palvelut seitsemälle kunnalle (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärvi). Yhteistoiminnan vastuukuntana toimii Viitasaaren kaupunki ja päätäntävaltaa käyttää Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta.

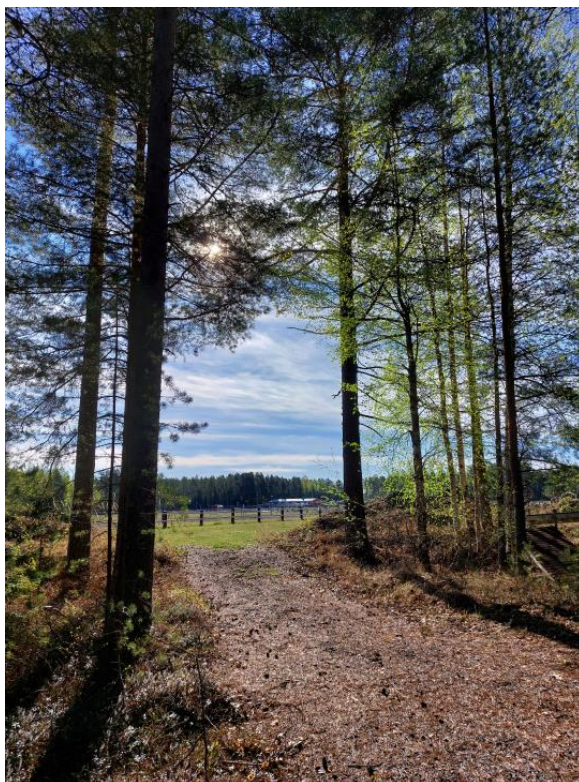
Ympäristöpalvelujen henkilöstö koostui 25 vakituisesta työntekijästä ja viranhaltijasta. Ilmastosuunnitelmahankkeen henkilöstöä oli 15.6.2025 saakka kolme henkilöä. Henkilöstön saatavuus oli pääosin hyvä, mutta ympäristönsuojelussa esiintyi resurssivajasta, mikä aiheutti asioiden ruuhkautumista.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Ympäristötoimen toimialan talousarvio oli -475 922 euroa, joka toteutui 26 932 euroa pienempänä ollen -448 990 euroa (noin 5,7 prosenttia alle talousarvion).

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa myönteisenä asiana ympäristötoimen taloudenpidon ja henkilöstötilanteen pääosin hyvän kehityksen.

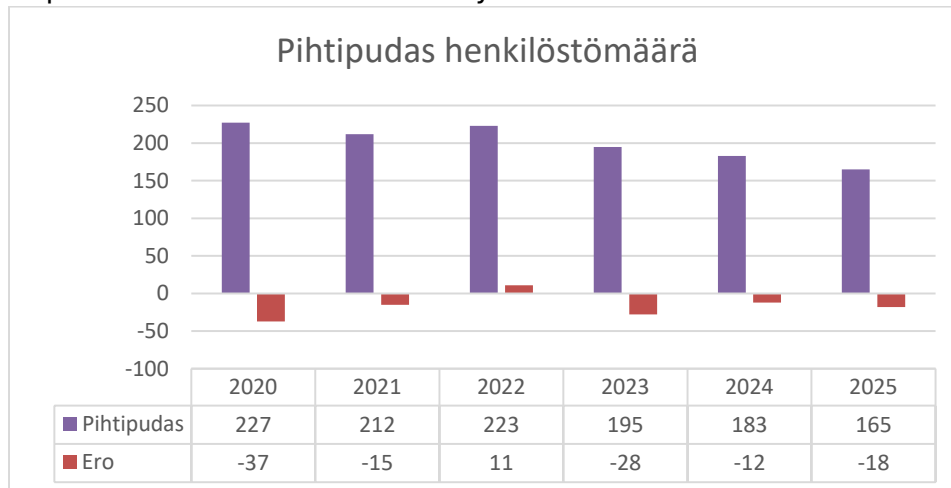

Kuva: Virpi Pihlaja, Pihtiputaalla

5. HENKILÖSTÖ

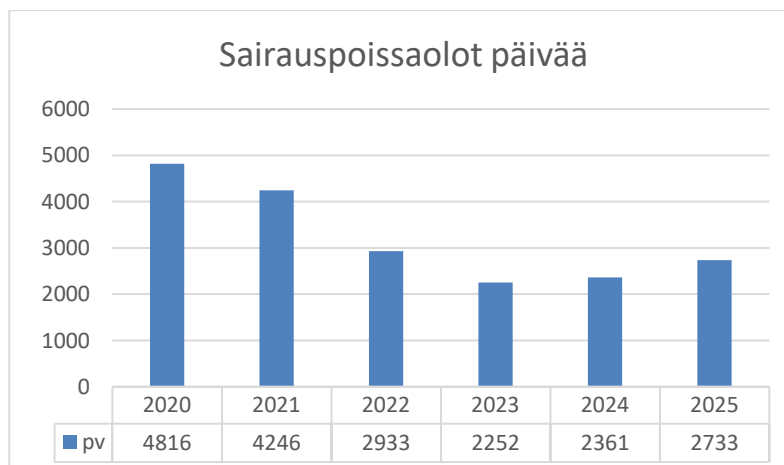
Pihtiputaan henkilöstöraporttiin on koottu tiedot palvelusuhteiden määrästä vuodesta 2020 vuoteen 2025. Henkilöstön lukumäärällä tarkoitetaan vuoden 2025 viimeisenä päivänä voimassa olevien palvelussuhteiden määrää, pois lukien sivutoimiset tuntiopettajat ja omaishoitajat. Pihtiputaan kunnan henkilöstömäärä väheni 18 henkilöllä vuoden 2025 aikana, ja henkilöstöä oli vuoden lopussa 165.

Kuva alla: Pihtiputaan henkilöstömäärän kehitys 2020–2025

Sairauspoissaolot

- ✓ Pihtiputaan kunnan koko henkilöstön sairauspoissaolojen määrä vuonna 2025 oli 2 733 kalenteripäivää, eli 16,6 pv/hlö/v. Edellisenä vuonna määrä oli 2 361 kalenteripäivää, eli 12,5 pv/hlö/v.
- ✓ Keskimäärin suomen kunnissa oli sairauspoissaoloja 16,3 pv vuonna 2024
- ✓ Yhden sairauspoissaolopäivän laskennallinen hinta on noin 350 euroa.
- ✓ Vuodelle 2025 kasvaneita poissaoloja selittää useat pitkäkestoiset poissaolot, jotka johtivat henkilöiden eläköitymiseen.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa myönteisenä asiana, että henkilöstön tilanne vaikuttaa tilinpäätöksen perusteella kokonaisuutena hyvältä. Huolestuttavana asiana on kuitenkin se, että sairauspoissaolojen määrän todetaan nousseen hieman vuonna 2025. Pihtiputaan kunnassa voidaan sairauspoissaolojen laskennalliseksi kustannukseksi arvioida tilikautena 2025 yhteensä noin 0,957 miljoona euroa (2733 päivää x 350 euroa).

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että vuoden 2025 henkilöstöraportin tiedot hyödynnetään täysimääräisesti johtamisen, työhyvinvoinnin ja työkyvyn tukemisen kehittämisessä.

Edelleen lautakunta edellyttää kunnan johdolta työnantajana toimia, esimerkiksi työyhteisön kehittämistä ja johtamisen parantamista, jotta sairauspoissaolojen määrä saadaan pidettyä hallinnassa ja henkilöstön työhyvinvointi turvattua.

6. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA OMIS- TAJAOHJAUS

Konserniyhteisöjen toiminnan on tuettava kunnan strategian toteuttamista ja tuotava kunnalle lisäarvoa toiminnallaan. Konserniyhteisöjen ja kuntayhtymien on toimittava taloudellisesti ja kannattavasti ja niiden tulee strategian mukaisesti tehostaa toimintaansa. Energian hinnan kalleus on vaikuttanut kielteisesti erityisesti osaan konserniyhtiöiden taloudesta.

Konserniyhtiöiden tavoitteita on päivitetty vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä. VT4 matkailuympäristön kehittämishankkeen toimenpiteillä on parannettu Kiinteistöyhtiö Putaanportin ja Niemenharjun toimintaympäristöä.

Kiinteistö Oy Pihtiputaan Vuokra-asunnot

Pihtiputaan kunta ylläpitää noin 250 vuokra-asunnon vuokra-asuntokantaa. Kunta-omistajan tavoitteena on se, että paikkakunnalle saataisiin sellaisia laadukkaita asuntoja, jolla uusia asukkaita voitaisiin houkutella. Tämä voi tapahtua joko uusia asuntoja hankkimalla tai vanhoja remontoimalla.

Kunta on ohjannut vuokrataloyhtiötä valmistelemaan uusia asumiskonsepteja, esimerkiksi minitalohankkeiden kautta. Minitalohanke on edennyt esiselvityshankkeen vaiheeseen. Pihtiputaan kunta käynnisti vuonna 2024 Asumisen uudet tuulet -hankkeen, joka toimii kolmen maakunnan alueella.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Kiinteistö Oy Pihtiputaan Vuokra-asuntojen käyttöasteen, asuntokannan kehittämisen ja uusien asumiskonseptien etenemistä seurataan aktiivisesti.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Kiinteistö Oy Pihtiputaan Vuokra-asuntojen ja Pihtiputaan kunnan välille luodaan säännöllinen keskusteluyhteys ja että kunnanhallitus huolehtii pitkäjänteisestä omistajaohjauksesta sekä yhtiön toiminnan kehittämissuunnitelmasta.

Pihtiputaan Lämpö ja Vesi Oy

PLV Oy:n tavoitteena vuodelle 2025 on ollut ylläpitää ja kehittää Pihtiputaan alueen vesi- ja kaukolämpötoimintaa. Yhtiön tavoitteena on toimittaa kuntalaisille kustannustehokkaasti vettä ja lämpöä sekä johtaa ja puhdistaa jätevettä. Yhtiöllä on kunnan suuntaan vuosittainen 60 000 euron tulouttamistavoite, mutta viime vuosina tuloutusta ei ole kuitenkaan pystytty tekemään yhtiön heikentyneen talouden johdosta. Yhtiö varautuu tulevien vuosien puhdistamoinvestointiin ja selvittää uutta tonttia tulevalle jätevedenpuhdistamolle.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta kehottaa yhtiötä varmistumaan Pihtiputaan Lämpö ja Vesi Oy:n kaukolämpöliiketoiminnan taloudellisesta kannattavuudesta jatkossa.

Tarkastuslautakunta kehottaa yhtiötä raportoimaan kunnan tilinpäätösasiakirjassa riittävät tiedot vesihuollon ja kaukolämpöliiketoiminnan taloudellisesta tilanteesta, tehokkuudesta ja kannattavuudesta.

Kiinteistö Oy Putaanportti

Yhtiö omistaa noin 1000 m² suuruisen liiketilan St1:n yhteydessä. Yhtiön tavoitteena on nostaa Putaanportin alueen kiinnostavuutta pysähtymiskohteena, mm. sähköautojen latauspaikkoja rakentamalla.

Vuoden 2025 aikana kiinteistölle rakennettiin sähköautojen latauspisteitä yksityisen toimijan toimesta. Vuokralaisille on myönnetty myös lupa led-mainostaulun rakentamiseen.

Liiketilojen käyttöaste oli lähes 100 %. Kesän 2025 aikana kiinteistössä oli haasteita jäähdytysilmastoinnin osalta.

Kiinteistö Oy Niemenharju

Kiinteistö Oy Niemenharju omistaa Niemenharjun matkailukeskuksen, joka on edelleen vuokrattu MLA Niemenharjulle.

Kiinteistöyhtiön tilanne oli edelleen vuonna 2025 haasteellinen johtuen käynnissä olevasta velkasaneerauksesta.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta suosittelee Kiinteistö Oy Niemenharjua ja kuntaa yhtiön omistajana aktiivisesti etsimään ratkaisun yhtiön taloudellisen tilanteen vakiinnuttamiseksi taloudellisesti kestäväällä ja kannattavalla tavalla.

7. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2025 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kunnanvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista, johtopäätöksistä ja suosituksista (tarkastuslautakunnan kannanotto) kunnanhallituksen selvitukset niin, että ne voidaan käsitellä vuoden 2026 lokakuun valtuuston kokouksessa.

Kuva: Hilikka Räisänen, Ilta-aurinko Kolimalla

8. ALLEKIRJOITUKSET

Pihtiputaalla 21. päivänä toukokuuta 2026

Pentti Räisänen
puheenjohtaja

Erkki Kananen
varapuheenjohtaja

Irmeli Kuronen
jäsen

Alexi Rauhala
jäsen

Sirpa Rautianen
jäsen

Eeva Toikkanen
jäsen